

Allt fler utredningar blir hastverk

»Kommittéväsendet fyller grundläggande funktioner i samhället för att förbereda olika slag av förändringar i politik och förvaltning. Det har en central ställning i det svenska utredningssystemet och det är av många skäl väsentligt att det fungerar så väl som möjligt.»

Detta skriver riksdagens revisorer i en granskningsrapport om kommittéernas roll och arbetsformer. Där identifieras ett antal problem som även noteras bland intresseorganisationerna, exempelvis Läkarförbundet, både när det gäller deltagande i offentliga utredningar och hanteringen av remisser.

Revisorerna pekar bl a på att utredningarna på senare år getts krympande tidsramar för arbetet. Det är vanligt med en hård tidspress, vilket i sin tur ställt ökade krav på kompetens och resurser i utredningsledning och sekretariat. I rapporten diskuteras också å ena sidan kommittéernas kunskapsbildande roll och å den andra deras funktion som kompromisskapande fora.

På hälso- och sjukvårdens område finns många exempel på utredningsbetänkanden som i huvudsak är värdefulla kunskapssammanställningar, men också på kompromisser och rena beställningsarbeten, utan att någon väsentlig ny kunskap har tillförts.

Det finns nog anledning att lyfta fram och förstärka de offentliga utredningarnas kunskapsbildande roll. Om detta skall bli möjligt måste också de fackmän som behärskar de aktuella områdena ges möjlighet att medverka på ett meningsfullt sätt.

Intresseorganisationerna är inte bara företrädare för olika partsintressen, utan de har samtidigt specifika kunskaper om fakta och sammanhang. Under senare år har det emellertid blivit vanligare att kommittéerna anordnar muntliga utfrågningar, s k hearings, i stället för att direkt knyta fackmännen till sig.

I sitt remissyttrande över revisorerens rapport konstaterar Läkarförbundet att detta inte är någon lycklig utveckling. Utfrågningarna kan bara ge en

fragmentarisk belysning av frågorna, och på intet sätt ersätta en kontinuerlig medverkan i kommittéarbetet.

Bristen på tid är, såsom riksdagens revisorer framhåller, ett problem, inte bara när det gäller »nettotiden» för kommittéarbetet utan också den tid som remissinstanserna ges för sina yttranden. Från senare år finns många exempel på utomordentligt korta remisstider och på remisser som sänts ut för yttrande under semesterperioden.

Demokratiskt uppbyggda organisationer arbetar emellertid ofta med metoden att sända ut utredningsförslag på underremiss inom organisationen. Det medför att ideellt arbetande förtroendemän på sin fritid får sätta sig in i och ta ställning till förslagen.

Det finns skäl att starkt understryka revisorerens uttalande att varje utredning normalt skall remissbehandlas »med tillräcklig remisstid och en omsorgsfull remissammanställning». Annars kommer remissinstanserna att finna uppgiften meningslös med resultat att betänkanden inte utsätts för den nödvändiga kvalitetsgranskningen.

När det gäller just kvaliteten har revisorerna introducerat en intressant tanke genom att föreslå kvalitetssäkring i utredningsväsendet. Kanske vore det fruktbart att tillämpa den modell som är vanlig inom sjukvården, dvs en analys av kategorierna struktur, process och resultat.

Särskilt i det sista avseendet – resultatkvaliteten – kan remissinstanserna spela en viktig roll om de ges rimlig tid för yttranden. Mer systematiska uppföljningar av typ Socialstyrelsens utvärdering av Ädelreformen är emellertid också viktiga för att studera resultaten av utredningsförslag. •

Uno Käarik
ansvarig för opinion och debatt

»Ronden – en förödmjukelse»

»En svallvåg av vitt skum pressas in genom sjuksalens dörr och sprider sig över hela rummet för att snabbt sugas ut igen. Det kallas rondan. När en våg sugas ut uppstår ett vakuum.»

Författaren Göran Tunström, som genomgått flera svåra operationer under senare år, är imponerad över den moderna läkarvetenskapens möjligheter att »reparera en människa».

Men om rondan tycker han inte – han kallar den en förolämpning mot patienten som ligger där och hoppas på att få kommunicera med läkaren.

Sidan 3578

Gérard Valance

Fransk husläkare alltid anträffbar

Till jobbet hör till och med att gå på begravingar och bröllop. Den franske »husdoktorn» Gérard Valance måste sätta gränser för sitt arbete – annars skulle han få arbeta dygnet runt.

Artikelserien »Kollega i världen» inleds med ett läkarporträtt från Frankrike där villkoren skiljer sig en del i jämförelse med svenska förhållanden. Framför allt är den privata vårdsektorn starkt dominerande.

Sidan 3586